Samen Beslissen

Hulpmiddelen voor samen beslissen met mensen met communicatieve en cognitieve beperkingen

Ben Sajet centrum

Samen beslissen

Samen beslissen begint met de bewoner of cliënt goed te leren kennen: wat is zijn of haar achtergrond en hoe ziet het dagelijks leven eruit, wat vindt iemand belangrijk, wat zijn diens voorkeuren en zorgen? Dat vormt de basis voor ieder besluit dat samen wordt genomen.

Deze waaier geeft een overzicht van verschillende bestaande hulpmiddelen die kunnen helpen bij samen beslissen met mensen met communicatieve of cognitieve beperkingen. Elk blad bevat een korte uitleg, een voorbeeld wanneer of hoe je het hulpmiddel kunt gebruiken en vragen die direct in de praktijk toepasbaar zijn.

De hulpmiddelen helpen om de bewoner of cliënt beter te leren kennen, mogelijkheden te verkennen en samen tot een besluit te komen dat past bij de persoon en de situatie.

De waaier met hulpmiddelen is samengesteld door zorgmedewerkers (in opleiding) die werken met ouderen met een psychiatrische diagnose en mensen met een licht verstandelijke beperking. Zij kozen bestaande hulpmiddelen die hen in de praktijk helpen bij samen beslissen.

De waaier is bedoeld als inspiratiebron: samen beslissen blijft altijd maatwerk en vraagt om het zorgvuldig kiezen van een hulpmiddel en het afstemmen daarvan op de persoon en de context.

SamenSpraak

30-60 minuten

Bewoners/cliënten, zorgverleners en naasten

SamenSpraak

SamenSpraak is een bordspel met vier thema's:

- Wie ben jij?
- Ziekte en/of levenseinde
- Maken van keuzes
- Toepassing van de keuzes en evaluatie

Aan de hand van de thema's spreken de begeleider en de bewoner/cliënt onder andere over wat belangrijk is voor de persoon en hoe het maken van de keuzes uitpakt.

Ontwikkeld door

SamenSpraak is ontwikkeld binnen het project 'Gezamenlijke besluitvorming in de palliatieve fase met mensen met een verstandelijke beperking' uitgevoerd door Erasmus Mc en stichting Prisma.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

SamenSpraak is een spel bestaande uit verschillende materialen waaronder kaartjes met vragen. Met deze materialen gaat de zorgverlener het gesprek aan met de bewoner/cliënt en/of naasten. De vragen zijn ook los te gebruiken.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

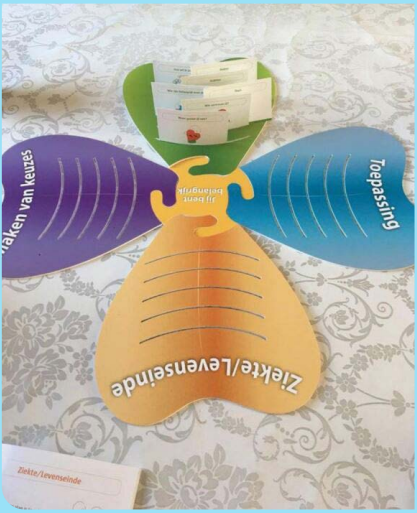
Wie vertrouw jij?

Waar voel jij je fijn?

Heb je vragen die je wilt bespreken?

Waar geniet jij van?

Hoe wil jij keuzes maken?

SamenSpraak

DEDICATED

30-60 minuten

Zorgverleners en naasten

DEDICATED Gesprekshulp Samen proactief zorg plannen

De DEDICATED werkwijze bevat een gesprekshulp voor proactieve zorgplanning. In deze gesprekshulp staan vragen ter bespreking met naasten over hun rol, behoefte aan ondersteuning en betrokkenheid en vragen over de rol van de Eerst Verantwoordelijke Verpleegkundige.

Ontwikkeld door

De gesprekshulp is ontwikkeld binnen het DEDICATED project.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

De gesprekshulp kan worden gebruikt om vroegtijdig in gesprek te gaan met de naasten van een cliënt die net in de zorginstelling is komen wonen. Naasten krijgen de gesprekshulp van tevoren, zodat ze rustig kunnen lezen en hun vragen of aandachtspunten kunnen opschrijven.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Welke andere naasten zijn er betrokken naast u?

Hoe wilt u dat het contact verloopt met de Eerst Verantwoordelijke Verpleegkundige?

Op welke manier wilt u geïnformeerd worden (mail/ telefonisch/fysiek/anders)?

DEDICATED

Triple-C methode

Doorlopend

Zorgteam

Triple-C methode

Triple-C is een denkwijze en begeleidingswijze die je kan inzetten tijdens het dagelijks werk. Triple-C neemt niet het probleemgedrag, maar de menselijke behoeften als uitgangspunt. Triple C draait om een onvoorwaardelijke relatie, een zo normaal mogelijk leven, en begrijpen dat gedrag voortkomt uit behoeften.

Het doel van werken met Triple-C is vasthouden van de kwaliteit van bestaan voor mensen met een (verstandelijke) beperking, (probleem)gedrag en/of (psychische) stoornissen, door het bieden en organiseren van menswaardige zorg.

Ontwikkeld door

De Triple-C methode is ontwikkeld door ASVZ.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

Als je deze methode wilt inzetten zijn er trainingen beschikbaar voor teams.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Wat is voor deze cliënt een betekenisvolle invulling van de dag?

Welke behoeften of wensen liggen mogelijk achter het gedrag dat we zien?

Hoe kunnen wij als begeleiders aansluiten bij de mogelijkheden van de cliënt?

Welke relatie-investeringen zijn nodig om vertrouwen op te bouwen?

In hoeverre sluit de huidige ondersteuning aan bij een gewoon en betekenisvol leven voor deze cliënt?

Welke begeleidingsstijl past het best; richting geven, uitnodiging of ruimte geven?

Praatplaat

30-60 minuten

Bewoners/cliënten, zorgverleners en naasten

Praatplaat

De praatplaat is een visueel hulpmiddel om een gesprek met een bewoner te structuren, persoonsgerichte zorg te stimuleren en wensen in kaart te brengen. Het zorgteam kan de plaat gebruiken als kapstok om te praten over voorkeuren rond zorg, eten, hobby's, interesses en het dagritme.

Ontwikkeld door

De praatplaat is gebaseerd op een werkwijze bij Amsta.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

De praatplaat hangt in de kamer van de bewoner. Dit is belangrijk voor de bewoner (dit ben ik) en het is een visueel plaatje dat door middel van aanwijzen ingezet kan worden door zowel bewoner als zorg.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Hoe ziet voor u een fijne dag eruit?

Wie zijn belangrijk voor u?

Wat eet en drinkt u graag?

Welke dingen geven u energie?

Praatplaat

Vragenpot

15-30 minuten

Zorgteam

Vragenpot

Vragenpot is een kaartspel met vragen en dilemma's ter bespreking in het zorgteam.

Ontwikkeld door

De vragenpot is gebaseerd op een werkvorm van Amsta.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

De vragenpot kan worden gebruikt tijdens werkoverleggen en overdrachten.

Het team gaat 10 tot 15 minuten in gesprek aan de hand van een kaartje met een morele vraag. Deelnemers luisteren goed naar elkaar en reflecteren op de morele vraag door zich te verplaatsen in het perspectief van de cliënt, een naaste of zichzelf. Verdiepende hulpvragen kunnen worden gesteld. Antwoorden op de volgend vragen worden gegeven: Wat heb je geleerd, wat ga je anders doen en welke acties zijn nodig? Deze antwoorden komen terug in teamoverleggen. Op deze manier blijft het team bewust van de morele dilemma's die ze zijn tegengekomen.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Is veiligheid belangrijker dan zelfbeschikking?

Wie heeft het laatste woord als familie iets anders wil dan de bewoner?

Van wie is het dagritme: van de bewoner of van de organisatie?

Bieden wij echte keuzes, of alleen keuzes binnen onze kaders?

Mag een vrijwilliger pillen geven?

Mag de zoon van de bewoner mee-eten?

Vragenpot

Rich pictures

30 minuten

Bewoners/cliënten en zorgverleners

Rich pictures

Rich pictures is een creatieve en visuele methodiek waarbij situaties, relaties en emoties worden uitgetekend in plaats van beschreven. De methode rich pictures is goed te gebruiken bij:

- Het visueel weergeven van een complexe situatie
- Het bespreken van moeilijke gespreksonderwerpen
- Anderstalige cliënten
- Lage communicatieve vaardigheid van de bewoner

Ontwikkeld door

De methode Rich Pictures is afkomstig uit de Soft Systems Methodology van Peter Checkland.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

Bewoners maken een tekening. Symbolen, kleuren, woorden, alles mag. De tekening wordt gebruikt als kapstok voor het gesprek over wensen en behoeften.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Maak een tekening die laat zien hoe …

Kunt u tekenen hoe u uw leven ziet?

Kunt u tekenen welke wensen u heeft?

Kunt u uitleggen wat de symbolen, tekeningen, personen, figuren in de tekening betekenen voor u?

Rich pictures

Ecogram

30-60 minuten

Bewoners/cliënten, zorgverleners, naasten

Ecogram

Het ecogram helpt bij het in kaart brengen van het sociale netwerk en is een middel om met de bewoner of het netwerk te verkennen welke ondersteuning mogelijk is. Het ecogram laat de omvang van het sociale netwerk van een bewoner zien en toont de behoeften van de bewoner met betrekking tot zijn of haar sociale kring.

Ontwikkeld door

Het stappenplan ecogram is ontwikkeld door waardigheid en trots voor de toekomst.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

Een ecogram bestaat uit zeven stappen die helpen bij het in gesprek gaan over ondersteuningsmogelijkheden. Teken een cirkel met de naam van de cliënt in het midden en voeg cirkels daaromheen toe voor de contacten van de bewoner. Groepeer hen (bijvoorbeeld het gezin) en noteer per contact de aard van de relatie, zoals gezelschap, advies, informatie of emotionele steun.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Ecogram

Hulpvragen

Van wie krijgt u bezoek?

Met wie heeft u telefoongesprekken?

Met wie praat u als u het moeilijk heeft?

Laat je horen

60 minuten

Bewoners/cliënten, zorgverleners, naasten

Werkboek ‘Laat je horen’

Het werkboek ‘laat je horen’ bevat vragen voor zowel de bewoner/cliënt als de ondersteuner/zorgverlener. Het boek is opgedeeld in vier hoofdstukken: elkaar leren kennen; jouw mening geven; inspraak; en het hoofdstuk actie, waarin de afspraken worden vastgelegd.

Ontwikkeld door

Het werkboek ‘laat je horen’ is ontwikkeld door het NAH-kennisnetwerk Gewoon Bijzonder.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

Het werkboek is zowel in zijn geheel als in delen te gebruiken. Zowel cliënt/bewoner als begeleider delen iets over zichzelf. Het werkboek is digitaal of op papier in te vullen.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Wat vind je een fijne manier om te communiceren?

Wat heb jij nodig om goed te kunnen communiceren?

Welke dilemma's heb jij wel eens?

Waarover zou jij inspraak willen hebben?

Mijn Gezondheid

> 60 minuten

Bewoners/cliënten en zorgverleners

Eenvoudige tool Mijn Positieve Gezondheid

De eenvoudige tool Mijn Positieve Gezondheid bevat vragen om samen te verkennen wat voor iemand belangrijk is en wat die persoon nodig heeft om dat te bereiken, gebaseerd op de zes dimensies van positieve gezondheid: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks leven.

Ontwikkeld door

De eenvoudige tool Mijn Positieve Gezondheid is ontwikkeld door Stichting Insititute for Positive Health.

Hoe gebruik je dit hulpmiddel?

Dit hulpmiddel kan zowel door de bewoner of cliënt zelf als gezamenlijk met de zorg-medewerker worden gebruikt. De tool is zowel digitaal als op papier in te vullen.

Scan de QR-code en ontdek de tool.

Hulpvragen

Zijn er dingen die je graag wil doen in je leven?

Wat zou je als eerste willen veranderen om gelukkiger te worden?

Nemen andere mensen je serieus?

Mijn Positieve Gezondheid

Colofon

Deze waaier is ontwikkeld binnen het onderzoeksproject: ‘Samen beslissen en passende zorg met kwetsbare mensen die in instellingen voor langdurige zorg wonen: een actieonderzoek’

Uitgevoerd door:
Ben Sajet Centrum, Amsta, Ons Tweede Thuis, ROC van Amsterdam, Hogeschool Inholland, Hogeschool van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam

In samenwerking met:
De Regionale Ouderen Delegatie Amsterdam

Financiering
ZonMw: 06390032210016

ZonMw

Oktober 2026

www.bensajetcentrum.nl/samenbeslissen

Scan de QR-code en ontdek de tools.

Ben Sajet centrum

www.bensajetcentrum.nl/samenbeslissenwaaier